

מועדים - כהלכתם

פסקי הלכות לימי חודש אב

שבת חזון | שבוע שחל בו | צום ט' באב
מאת: הרב דוד אטדגי שליט"א

שנה שישית.
חודש מנחם אב תש"פ
יו"ל לזיכוי הרבים
ע"י: ארגון 'קול דוד'
המרכז להפצת תורה
קטמון ירושלים ת"ו

כבשאר השנה, ומכל מקום מי שאינו רגיל בכך במשך השנה אין ראוי שיקדים את תפילתו, בכדי שיוכל לאכול בשר (עיין מג"א ס"ק כו שכתב, שאף שבשבת שבתוך תשעת הימים מותר לאכול בשר, מ"מ בצאת השבת בזמן שהציבור התפללו ערבית נאסר אכילת בשר, אף שהוא עדיין בתוך סעודתו, עיי"ש. אומנם הא"ד ס"ק כג, וא"כ כג, וכ"כ המשנ"ב ס"ק נ, כתבו שמותר מכיוון שהוא אומר רצה והחליצנו, וא"כ לכאורה לפ"ד ה"ה בנ"ד שאומר רצה והחליצנו, וביותר י"ל שכאן כבר קידש את השבת בתפילה ואם ימנע מבשר היו אבילות בפרהסיא, ואין להוכיח לנ"ד ממחלוקת האחרונים בענין תחילת זמן איסור אכילת בשר בר"ח אב, האם הוא הזמן שיתפלל ערבית או מצה"כ, עיין א"א כו, א"ר יט, ועוד. די"ל שאני הכא שקידש את השבת בפיו, ודו"ק. ועיין בשו"ת מעיין אומר ח"ג עמ' קסב שנשאל בזה והשיב שאם רגיל בכך מותר) כמו כן המאחרים סעודתם אחר צאת השבת והציבור התפללו כבר ערבית,

רשאים להמשיך בסעודתם כל שלא התפללו ערבית (כה"ח סי' תקנא ס"ק קכב).
פריסת מפה על השולחן: מותר לפרוס מפות של שבת על גבי השולחנות ללא חשש, שאין לנהוג סימני אבילות בשבת כלל (דרשות מהר"ל הלכות ת"ב. מג"א שם אות ה. משנ"ב שם ס"ק לג).

מנגינות תפילות השבת וקנינות: גם בשבת חזון מתפללים בשמחה, בניגון ובנעימה קדושה, ויענו כל הקהל יחדיו בקול רינה ותודה כנהוג בכל שבתות השנה. ולא כאותם שעדיין מחזיקים במנהגם לומר קטעים מסוימים בקול קינה ובכיה, או שקוראים את ההפטרה בניגון של קינה, וכתבו הפוסקים, שמצוה רבה לבטל מנהגם, כי אין זה כבודו של השבת כלל וכלל (כן העלה בשו"ת הרה"ב ח"ג סימן תרמה. וכ"כ מרן החיד"א בכרכ"י סימן תקנא סק"ב. והשערי תשובה סק"ו. וכה"ח ס"ק יד. ועוד. וכן נהג החו"א הובא בס' אשירי האיש ח"ג עמ' תסג. וכן העלה בספר תורת המועדים עמ' ריח).

פריסת הפרוכת בבית הכנסת: מנהג הספרדים לפרוש את הפרוכת של שבת על ארון הקודש כבכל שבתות השנה. ורק ביום תשעה באב מסירין את הפרוכת. (תורת המועדים עמ' רטו).

טבילה במקווה טהרה לבני אשכנז: גם לבני אשכנז מותר לטבול במקווה טהרה בשבת, למי שדרכו בכך, ואין זה בכלל רחיצה האסורה (רעת הגר"ש אלישיב בספר הלכות ומנהגי בין המצרים עמ' קמו).

מוצאי שבת חזון

שתיית יין של ההבדלה: מותר לשתות את כוס היין של ההבדלה של שבת חזון, ואין צורך ליתן לקטן. והאשכנזים מחמירים ליתן לקטן דווקא. אומנם יש להימנע מלברך על הכוס של ברכת המזון, מכיוון שאין אנו מורגלים בזה כל השנה (עיין בדברי מרן השו"ע סי' תקנא ס"י, שכתב להתיר בשניהם. והרמ"א כתב שמנהגם להחמיר בזה. וע"ע בדברי האחרונים בזה. ובספר חו"ע עמ' קעו כתב להחמיר בכוס של ברכה"ז. וכן בספר אור לציון פכ"ז ה"ח. עיי"ש).

אכילת בשר שנשאר משבת: מאכלים של בשר שנותרו לו מסעודות השבת יש מחמירים שלא לאוכלם. ויש מקילים בזה מפני שנתבשרו בהיתר. והמיקל בזה יש לו על מה שיסמוך. ואם רוצה לאוכלם בסעודה רביעית ורגיל בכך מותר בזה אף לכתחילה (כ"כ בספר שרי חמד (פאת השדה מערכת בין המצרים סוף אג. ג). להתיר בסעודת מלווה מלכה לרגיל בכך. וע"ע בספר חו"ע עמ' קעו שהאריך בזה כ"ד ה' הטובה עליו. ובילקוט"י עמ' ער. ובספר תורת המועדים עמ' קפה).

בגדי שבת במוצאי שבת: יש אומרים שמיד אחר ההבדלה יש לפשוט את בגדי השבת וללבוש בגדי חול (הליכות שלמה עמ' תכט). ויש אומרים שכל שלא פשט את בגדי השבת אין איסור ללבושם (כן מוכח בדברי אשל אברהם מבוטשאטש טינא תחילת סימן תקנא. וכ"כ בספר אשירי האיש ח"ג עמ' תעו). ואם יש לו טורח או צער יש להקל בזה.

דיני שבוע שחל בו תשעה באב

שבוע שחל בו תשעה באב, חמור יותר מהימים שקודם לכן, כיון שקרבים אנו יותר ליום הכאוב ביותר לעם ישראל שבו נשרף בית מקדשנו ותפארתנו. על כן, אסרו בו חכמים כמה דברים, מהם, תספורת, רחיצה בחמין, כיבוס בגדים, לבישת בגדים מכובסים, וכמו שיפורט להלן.

כיבוס בגדים: אסור לכבס בגדים בשבוע שחל בו תשעה באב וכן מנהג הספרדים ועדות המזרח. אבל מנהג האשכנזים שלא לכבס החל מיום ראש חודש אב (טוש"ע סימן תקנא ס"ג. והרמ"א שם כתב שמנהגם להחמיר מראש חודש).

כיבוס על מנת ללבושו אחר ט' באב: איסור כיבוס נוהג אף אם אינו רוצה ללבוש את הבגד עתה, אלא להניחו לאחר ימים אלו (שו"ע שם).

מהי שבת חזון: שבת חזון היא השבת הסמוכה לתשעה באב, שבה קוראים את הפטרת 'חזון ישעיהו' (ישעיהו א, א-כו), ובה תוכחות שנאמרו לפני החורבן. למנהג הספרדים, עיקר מנהגי האבילות, כאיסור כיבוס ורחיצה מתחילים ממוצאי אותה שבת, שאז מתחיל שבוע שחל בו תשעה באב. להלן הובאו כמה דינים הנוגעים לערב שבת ולשבת עצמה.

יום שישי ג' מנחם אב

טעימת תבשילים שיש בהם בשר: מותר לטעום בערב שבת תבשילים של בשר שמבשלים לכבוד השבת. ומכל מקום לא יטעם יותר משיעור טעימה (במשקים כ-81 גרם, ובמאכלים עד שיעור כזית 27 גרם), ויש שמחמירים שלא לבלוע את המאכל. אומנם להלכה יכול אף לבלוע. (עיין בספר חו"ע ארבע תעניות עמ' קעה, שהתיר טעימה ואף בבליעה ודלא כהמחמירים. ובפרט לפי הסוד שיש בזה משום טועמיה חיים זכו עיי"ש. ובספר אור לציון פ כ"ו ה"ד נקט בלשון הרגיל בטעימת התבשיל בכל ערב שבת. ובחזו"ע הג"ל לא חילק בכך. ועיי"ש באחרונים שהסתמכו מדין המטעמת. ומטעמת היינו עד רביעית. או יותר מרביעית ופולט. עיין שו"ע סימן רי ס"ב).

תספורת, גילוח, כיבוס, גזיזת צפרניים: בערב שבת זה מותר אדם להתרחץ ולגזוז ציפורניו, וכן מותר בלבישת בגדים מכובסים כהרגלו. ומעיקר הדין מותר להתגלח ולהסתפר גם בערב שבת. ומכל מקום כתבו הפוסקים, שראוי להימנע מלהסתפר בערב שבת זה, כדי שייכנס לתענית שהוא מנוול קצת. ולגבי גילוח הזקן, מי שרגיל להתגלח בערב שבת ויש לו צער אם ימנע מתגלחת, יש להתיר לכתחילה שיתגלח אף בערב שבת, בפרט שעושה כן לכבוד שבת. אמנם בשאר ימי השבוע, מעיקר הדין יש להקל בתספורת ותגלחת. והמחמיר שלא להתגלח ולהסתפר כלל בשבוע זה, תבוא עליו ברכה (שו"ע סימן תקנא סעיף ד. ועיין הליכות עולם ח"ב עמ' קמג, שכתב וטוב להחמיר לענין תספורת הראש בכל השבוע, ומי שנגרם לו צער במניעת התגלחת אין צורך להחמיר. אמנם בשו"ת יחוה דעת חלק ג סי' לט, כתב שנוהג להחמיר בתספורת ותגלחת בערב שבת חזון אבל קודם לכן מותר. וכן העלה בספר תורת המועדים עמ' קנב. ועיין בספר אור"צ ח"ג פכ"ז ס"ו שכתב, שראוי להמנע מתספורת ותגלחת בשבוע זה. וע"ע בילקוט"י עמ' רצג ובחזו"ע עמ' רכד).

הכנת בגדים לתשעה באב: בשבוע שחל בו יש איסור לכבס וכן ללבוש בגדים מכובסים. ולכן החכם עיניו בראשו, שיתן דעתו כבר ביום שישי, ויכין את הבגדים שילבש במשך השבוע, וילבש את הבגדים קודם השבת, ויהיו עליו במשך שעה, ועל ידי כך כבר אינם נחשבים בגדים מכובסים (כן פסקו הראשונים לגבי אבילות, וכן פסק הרמ"א בהגה ביו"ד סי' שפ"ט ס"א), וה"ה לנ"ד. וכן פסק בעניינינו בבא"ח שם אות ו, שמספיק שעה אחת, וכ"כ בשו"ת יחוה דעת חלק א סימן לט, והליכות עולם שם, עמ' קמ. ובחזו"ע עמ' רכט. והגרש"ז אוירבך בהליכות שלמה עמ' תכא, כתב שלא מספיק שעה, אלא עד שיחאה הבגד אינו מכובס) ויכול ללבוש כמה בגדים יחד לפי שמתלכלכים מהזיעה (כן הוסיף האור"צ ח"ג פכ"ז ה"א).

הכנת בגדים בשבת: אם שכח להכין מערב שבת בגדים למוצאי שבת, מכיוון שיש איסור מכין משבת לחול, העצה היא שילבש בערב שבת בגדים מכובסים, ובשבת בבוקר שקם משנתו ילבש בגדים מכובסים אחרים, וכן אם הולך לישון בצהריים יכול לעשות כן, ובאופן זה אין חשש של הכנה משבת לחול, מכיוון שנהגה בלבישת הבגדים בשבת (עיין במקורות הנ"ל, וכ"כ בבא"ח, והחזו"ע. ואין כוונת הבא"ח כמו שראיתי שמפרשים דבריו, שיכול לפשוט ולהכין הבגדים גם בלא העצה הנ"ל, שיעשה כן אחר שמתעורר משנתו. דא"כ סותר דבריו למש"כ בשו"ת רב פעלים ח"ד סי' כט. וע"כ י"ל שכוונתו בבא"ח כמו שנתבאר שיעשה כן אחר השלינה. וכן משמע אחר הדקדוק מלשוננו בבא"ח, עיי"ש. וע"ע בשו"ת יחוה דעת הנ"ל, במה שכתב בכוונת הרב פעלים. ודו"ק).

שכח להכין: שכח להכין בגדים שאינם מכובסים למוצאי שבת, ואינו יכול לעשות כמו שנתבאר לעיל, יכול להניח את הבגדים על קרקע מלוכלכת מעט במשך כשעה, ואז יכול ללבושם (אחרונים, וכ"כ החזו"ע עמ' רלב. והאור לציון ח"ג פכ"ז, סעיף א. כתב שאין לעשות כן. עיי"ש).

צחצוח הנעליים: מותר לצחצח את הנעלים במשחה בערב שבת, ולהבריקים לכבוד שבת, כמו בכל השבתות (עיין בשו"ת אג"מ ח"ג סי' פ. ובשו"ת יבי"א ח"ג סי' לא. וכן העלה בחזו"ע להקל בעמ' רי. ועיין באור"צ ח"ג פכ"ז ה"א שהתיר כן בכל הימים).

שבת - תשעה באב - מנהגי אבילות

בשבת זו אין נמנעים כלל מאכילת בשר ושתיית יין, והמקדימים להתפלל תפילת ערבית של שבת מבעוד יום, מותר להם לאכול בשר ולשתות יין

כיבוש ללא חומר ניקוי: איסור כיבוש הוא אף בשריה במים לבד ללא חומרי ניקוי (זכור לאברהם ח"ג אות נה. חף החיים אות נח).

התלכלך הבגד ואין לו אחר: חליפה של שבת שנפל בה כתם, ואין לו חליפה אחרת לשבת, מותר לכבס מקום הכתם אף בשבוע שחל בו תשעה באב כל שעושה כן לכבוד השבת (כ"כ בספר חו"ע עמ' רלג. ועיין בספר אורל"צ פכ"ז ה"א שמשמע שהתיר לניקוי מקום הכתם אם ממש מכוער לצאת כך. ולא חילק בין שבת לחול. ומשמע שאף אם משתמש בכבוד לימות השבוע מותר לניקויו).

כיבוש בגדי ילדים: בגדי ילדים הקטנים פחות מגיל שש ושבע שנים, שדרכם להתלכלך תמיד, נוהגים להקל לכבסם. וכמו כן מותר אף להליבשם בגדים

מכובסים (עיי' בדברי הבי"ט תקנא בשם מהר"ם. ועיין בשו"ע ס"ד שפסק לאסור כמותו. והרמ"א שם כתב להקל בבגדי קטנים המתלכלכים. ומנהג בני ספרד בזה כהרמ"א. וכ"כ האורל"צ שם ובהערות).

לבישת בגדים מכובסים: אסרו חז"ל לבישת בגדים מכובסים בשבוע שחל בו ט' באב משום שבלבישתם יש שמחה ועונג שנקיים הם, אך בכל זאת יש עצה כמו שנתבאר לעיל, ללובשם ללא כל חשש ע"י שילבש את הבגד (מכנסיים חולצות וכו'), כשעה קודם שבוע שחל בו ט' באב, כל פעם בגד אחר, שאז הבגד אינו נחשב לבגד מכובס ומותר ללובשו אף בשבוע שחל בו ט' באב (שו"ע סי' תקנא ג').

מגבות מכובסות: מגבות מכובסות בכלל האיסור של מכובסים. ולכן אין להשתמש בהם אם לא השתמש בהם קודם שבוע שחל בו. ואפילו אם ניגב בהם פעם אחת ידיו מותר להשתמש בהם (שו"ע שם. ועיין אורל"צ שם שכתב שמספיק שניגב בה פעם אחת ידיו). ולצורך מצווה כגון אחר שנטל ידיים, מותר לכתחילה לנגב ידיו אף במגבת מכובסת (שו"ת התשרות תשובה ח"ג סי' יט אות ב. והובא בספר כ"ב מאד עמ' מב).

בגדים פנימיים: הבגדים הפנימיים (כגון: גופיות, גרביים, לבנים), מותר להחליפם אף בשבוע שחל בו. ובפרט מי שדרכו להחליף מידי יום את בגדיו (שו"ת שלמת חיים סי' ריו. חו"ע עמ' רכט. ועיין בשו"ת אורל"צ שם שכתב, להחמיר שילבש אותם קודם שבוע שחל בו).

גיהוץ: מותר לגהץ במגהץ חם את בגדיו אפילו בשבוע שחל בו. ולכן חולצה

מכובסת שלבשה קודם לכן מותר לגהצה (כ"כ המשגיב סי' תקמא ט. ט. וכה"ח ס"ק יב. והביאם החו"ע עמ' רלח. ודעת האורל"צ שמוותר רק אם גיהוץ החולצה קודם שלבשה לפני שבוע שחל בו).

רחיצה: יש נוהגים שלא לרחוץ מראש חודש ואילך. ומנהג הספרדים שלא לרחוץ כל גופם במים חמים משבוע שחל בו ואילך. ומותר לרחוץ במים צוננים אף עם סבון. וכשרוחץ במים צוננים, מותר לערב בהם מעט מים חמים כדי שיוכל הגוף לקבלם. ובלבד שלא יהיה בהם שום חמימות שיקראו חמים או פושרים. ורק להוריד מעט מקור המים מותר (שו"ת אורל"צ ח"ג פכ"ז ה"ה. ושו"ת מעיין אומר ח"ג עמ' קפג. וע"ע חו"ע ה"ל אבילות ח"ב עמ' קנח).

רחיצת תינוקות: ילדים שלא הגיעו לגיל חינוך להתאבל על חורבן ירושלים, יש להתיר לרוחצם במים חמים בשבוע שחל בו (עיי' חו"ע עמ' רמו בהערות בס"ד. וע"ע בשו"ת אורל"צ ח"ג עמ' רנב, שכתב להקל לילד מתחת גיל בר מצווה, ואם יודעים לרחוץ לבד לא ירחצום הגדולים. עיי"ש. ובילקוט"י עמ' שכה).

רחיצת יולדת ומעוברת: היולדת רוחצת בחמין כדרכה אף בשבוע שחל בו, כי לא אסרו חכמים אלא רחיצה של תענוג. וכן אישה מעוברת מותר לה לרחוץ בחמין בחודש התשיעי כדי להקל מעליה את צער הלידה (עיי' חו"ע עמ' רמו. שכתב שכן הסכמת האחרונים).

רחיצת חולה בטחורים: חולה הסובל מטחורים שרפואתו לישיב במים חמים כשעה או שעתיים, מותר לעשות כן בשבוע שחל בו משום שאינו עושה כן לתענוג אלא לרפואה (שם עמ' רמו).

טבילה לטהרה: מותר לטבול במקווה לשם טהרה לתפילה ולקריאת שמע, משום היכון לקראת אלוהים ישראל. ואם קשה עליו לטבול במים צוננים, רשאי לטבול בפושרים או בחמין. שאין רחיצה זו אסורה אלא מן המנהג. ולכן אין להחמיר לעניין טבילה (שם עמ' רמד. וכ"כ שו"ת אורל"צ ח"ג עמ' רנא).

גזירות ציפורניים: לכתחילה עדיף שיטול הציפורניים קודם שבוע שחל בו תשעה באב. ואם לא נטל מותר אף בשבוע שחל בו לגזוזם כרגיל ע"י מספרים או גזוז (חו"ע עמ' רכו. אורל"צ שם). ויש לזוהר בזה בפרט אם הציפורניים עודפים על הבשר שיש בזה עניין ע"פ הסוד שלא ישאר כך (כן איש חי שנה א' בדריס ה"ג).

תספורת, גילוח, תסרוקת: התספורת אסורה בשבוע שחל בו, בין ראשו ובין זקנו, עד יום התענית. ושיער השפם אם מעכב ומפריע באכילתו מותר לספרו. ויש נוהגים להחמיר בזה מראש חודש אב (שו"ע סי' תקנא ג'). חו"ע עמ' ריח. בעלי שמחה: בעלי ברית, המוהל והסנדק, וכן חתן בר מצווה, אסורים בשבוע שחל בו להסתפר ולהתגלח. ואומנם קודם שבוע שחל בו מותרים (חו"ע שם).

תספורת לקטנים: אסור לגדולים לספר את הקטנים בשבוע שחל בו (שו"ע שם סי'ד. חו"ע עמ' רכו).

נשים בתספורת: נשים מותרות להסתפר בשבוע שחל בו תשעה באב, ומכל

מקום טוב שידחו את התספורת לאחר התענית. אם לא שיש לה צורך להסתפר **כעת** (חו"ע עמ' קסב. אורל"צ ח"ג פכ"ז ה"ג).

סירוק השיער: מותר לסרק במסרק שערות הראש בשבוע שחל בו, בין איש ובין אישה. ואין להחמיר בזה כלל (עיי' בא"ח שם סי"ד שכתב להחמיר. והמשנ"ב ס"כ כ כתב להתיר. וכ"כ החו"ע עמ' רטז).

שטיפת הבית: יש נוהגים שלא לשטוף ולהדיח את הרצפה של חדרי הבית כל תשעת הימים. ואינו מנהג נכון. וההלכה בזה שמותר לשטוף עם חומרי ניקוי בכל תשעת הימים. וכל שכן לכבוד שבת קודש שהדבר מותר (חו"ע עמ' רמח).

מקצת דיני צום ט' באב

לימוד תורה ושאר דברים וקריאת זוהר: ביום ט' באב אסור לקרות בתורה, נביאים וכתובים, וכן קריאת חק לישראל ומעמדות, משום שהתורה משמחת את ליבו של האדם, שנאמר פקודי ה' ישרים משמחי לב. וכל היום אסור בלימוד תורה (משנ"ב ס"ק א', ד). ואומנם התירו ללמוד באגדות החורבן ובהלכות היום, וכן הלכות אבלות, משום שעל ידי כך יתעורר לזכור את חורבן בית המקדש (ספר הכלבו ס"ב). וכמו כן אם גורס את ספר הזוהר מבלי הבנה, יש להקל בכך, אלא שעדיף להימנע משום שלעיתים מבין הוא את הנאמר (עיי' בספר ילקוט"י (בין המצורים תשע"ט עמ' ת') למורד הראשון שליט"א, שכתב, שמותר מעיקר הדין לגרוס ללא הבנה בספר הזוהר. ומ"מ נכון להימנע מכך משום שלעיתים מבין את הנאמר. עיי"ש).

קריאת תהילים ופרק שירה: יש להקל למי שאינו בקי בלימוד הלכות היום ודברים הרעים, ואינו יודע אלא לקרוא תהילים, שיקרא תהילים דרך תפילה ובקשה, מאשר שישב בטל (בספר לקט יושר א"ח עמ' 112 שכתב, שמהר"א אמר תהלים כמו חוקי בכל יום. והמשנ"ב ס"ק ח כתב דהנהג הנכון הוא לא לומר תהילים ולמחזת משלימים. והחו"ע עמ' שיא מסיק דיש להקל למי שאינו יודע ללמוד עיי"ש. וכ"כ הילקוט"י שם עמ' תת. עיי"ש) והרגילים בקריאת פרק שירה ישלימו קריאתו בצאת הצום (כ"ה בספר נחמת ישראל פל"ט ס"ג. ופשוט).

קריאת עיתון, חדשות, ספרים: מעיקר הדין מותר לקרוא בעיתון (כשר), וכן ספרים (כשרים) שונים שאין בהם דברי תורה, ומכל מקום ראוי שביום זה לא יסיח דעתו מהאבלות על חורבן בית מקדשנו, אלא יקרא או ישמע אגדות על החורבן, וכל המתאבל על ירושלים זוכה ורואה בשמחתה (כ"ה דעת החו"ע עמ' שטו. והילקוט"י עמ' תיב. וע"ע משנ"ב תקנ"ג ס"ק מג. ובביאור הלכה תקנ"ג ד"ה עד, דמשמע שהוא מטעם היסח הדעת ולפ"י יש להחמיר).

קריאת סיפורי צדיקים וספרי מוסר: מותר לקרוא בט' באב סיפורי צדיקים, על גדלותם ועמלם בתורה, ויראת שמיים. וכן מותר לקרוא ספרי מוסר המעוררים את האדם לתשובה, ובתנאי שאינם מרחיבים דבריהם בדברי תורה המשמחים את הלב. וכמו כן מותר ללמוד ספי תולדות עם ישראל המתארים את הסבל שעברו בגירוש ספרד ובשוואה, וכדומה (כן דעת הגרי"ש אלישיב. וכן העלה מ"ה הראשון בספרו עמ' תטו עיי"ש. ובמע' תיג. ודעת הגר"ח קניבסקי שליט"א נור החיים עמ' רז) לאסור לימוד בספרי מוסר, ואחר שמשמע שהגרי"ש מתיר אמר א"כ אין אחר הוראתו כלום).

צאת הצום

ברכת הלבנה: בצאת הצום לאחר תפילת ערבית נהגו לברך ברכת הלבנה ברוב עם, וראוי שקודם הברכה ינעול מנעליו, ויטעם משהו. ואומנם אם בעבור זה יפסיד את הברכה ברוב עם, עדיף שיברך עימהם (חו"ע עמ' תי).

אכילת בשר, ושמיעת מוסיקה, רחיצה, ותספורת בצאת הצום: המנהג שלא לאכול בשר ביום עשירי באב, לספרדים עד סוף היום. ולבני אשכנז עד חצות היום. ואמנם לגבי שמיעת מוסיקה גם לבני ספרד אפשר לשמוע בעשירי החל מחצות היום. ולעניין רחיצה, ותספורת, לבני ספרד מותרים כבר מצאת התענית. ובני אשכנז מחמירים בזה עד חצות היום למחרת. (ע' בזה בביאור הלכה סי' תקנ"ה ד"ה עד. ובשו"ת אורל"צ ח"ג פכ"ז ס"ק ג. ובמשנ"ב ס"ק ג. ולגבי שמיעת שירים, ע' להגרי"ש אלישיב באשרי האיש ח"ג עמ' תפג. ובשו"ת מעיין אומר ח"ג עמ' קסו. ובספר כ"ב מאד עמ' קמ"ב).

טעימת התבשילים בערב שבת: גם שחל עשירי באב ביום שישי אין לאכול בשר עד סעודת שבת. ומותר לטעום את התבשילים בערב שבת שיש בהם בשר. אך לא יאכל אלא לשם מצוות טעימה בערב שבת (ילקוט"י עמ' תסט).

כתב הרמב"ם ז"ל, "כל הצומות האלה עתידים להבטל ולהיות ימים טובים וימי ששון ושמחה לימות המשיח. וכמו שנאמר (זכריה ת, יט), כה אמר ה' צבאות צום הרביעי וצום החמישי וצום השביעי וצום העשירי יהיה לבית יהודה לששון ולשמחה ולמועדים טובים והאמת והשלום אהבו" (תוספתא תענית פ"ג הל' יג. הרמב"ם סוף הלכות תענית)

לקבלת גיליון תורני מידי שבוע – שלחו הודעה למייל המערכת:
alonlekachtov@gmail.com

הגיליון מוקדש: לע"פ אסתר בת שרה למספי' בצון ע"פ. אליעזר הבן בן זלפס ז"ל. רחוב רבקה בת שרה ע"ה. ולרפואת שמעון בן על ה"ה. ולבצלחת: ציון בן אסתר ה"ה. ומשה גבולה וב"ב ה"ה. ומספי' משה ה"ה. ומספי' קלכגי ה"ה. וישעיהו הבן למילה בת שפחה ה"ה.